

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ
19 AĞUSTOS 2024

Ekonomide Son Gelişmeler

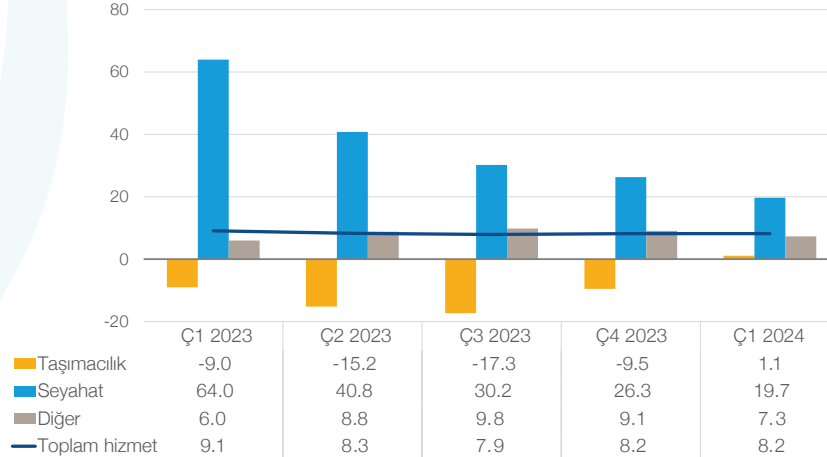
- 03** HİZMET SEKTÖRÜ KÜRESEL GÖRÜNÜMÜ
- 05** OECD: KÜRESEL TURİZM TRENDLERİ
- 06** SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK, ÇEVRE VE İNŞAAT SEKTÖRÜ
- 07** ÖDEMELER DENGESİ
- 11** BANKACILIK: KREDİ
- 13** CİRO ENDEKSLERİ
- 15** TİCARET SATIŞ HACİM ENDEKSİ
- 17** HİZMET ÜRETİM ENDEKSİ
- 19** KONUT SATIŞ İSTATİSTİKLERİ
- 21** KONUT FİYAT ENDEKSİ
- 22** İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

“İlk Çeyrekte Küresel Hizmet İhracatı %8,2 Oranında Arttı”

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) tarafından yayımlanan raporda, küresel hizmet ihracatı 2024 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %8,2 oranında artış gösterdi. Rapora göre bu artış, dünya genelinde hizmet sektörünün COVID-19 pandemisinin etkilerinin ardından toparlanmaya devam ettiğine ve sektördeki canlanmaya işaret ediyor. Özellikle uluslararası seyahat harcamalarındaki %20'ye yaklaşan artış bu büyümenin en önemli itici güçlerinden biri olarak öne çıkıyor.

Pandemiden önce toparlanma eğilimine girmiş olan uluslararası taşıma hizmetleri ise 2023 yılının tüm çeyreklerinde yaşanan düşüşlerin ardından 2024'ün ilk çeyreğinde %1 oranında artış kaydetti. UNCTAD'a göre bu gelişme küresel hizmet ticaretinin toparlanma sürecine girdiğini gösteriyor. Bununla birlikte hizmet ihracatının çeyrekten çeyreğe mevsimsel olarak düzeltilmiş büyüme oranı da 2023'ün son çeyreğine kıyasla biraz daha yükselerek %2,2 olarak tahmin edildi.

Küresel Hizmet İhracatı, 2024 I. Çeyrek (Bir Önceki Yıla Göre Yüzde Değişim)

Kaynak: UNCTAD

“Çin Gelişmekte Olan Ülkeler Arasında Hizmet Sektörü Ticaretinde Liderliğini Koruyor”

Aşağıda yer alan sonuçlar gelişmekte olan ve gelişmiş ekonomilerdeki en büyük hizmet ihracatçılarını listelerken bu ülkelerin 2024 yılının ilk çeyreğindeki bir önceki yılın aynı dönemine göre ve çeyrekte çeyreğe büyüme oranlarını içeriyor. Türkiye, %8 oranında yıllık büyüme ile gelişmekte olan ülkeler arasında dikkat çekici performans gösteren ülkeler arasında yer alıyor. Çin, Hindistan ve Singapur gibi ülkeler ise hem hizmet ihracatında hem de hizmet ithalatında güçlü bir performans sergiliyor. Gelişmiş ülkeler arasında ise ABD 256 milyar dolar ile en yüksek hizmet ihracatına sahip ülke olarak öne çıkıyor.

Ülke Gruplarına Göre Önde Gelen Hizmet Sektöründeki İthalatçılar

Gelişmekte Olan Ülkelere Göre	Milyar dolar	Bir önceki yılın aynı dönemine göre yıllık büyüme (%)	Çeyrekte çeyreğe yıllık büyüme (%)*	Gelişmiş Ülkelere Göre	Milyar dolar	Bir önceki yılın aynı dönemine göre yıllık büyüme (%)	Çeyrekte çeyreğe yıllık büyüme (%)*
Çin	105	5.4	8.3	ABD	256	8.2	1.8
Hindistan	89	4.1	1.6	İngiltere	143	6.3	1.1
Singapur	89	7.4	2.4	İrlanda	112	25.1	11.3
Hong Kong	29	19	6.2	Almanya	105	-0.2	-1.1
Türkiye	20	8	6.5	Fransa	87	4.6	-0.3

Ülke Gruplarına Göre Önde Gelen Hizmet Sektöründeki İhracatçılar

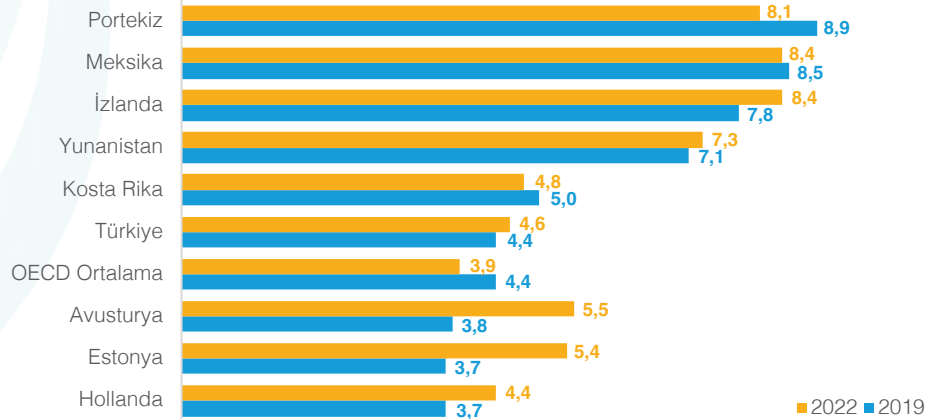
Gelişmekte Olan Ülkelere Göre	Milyar dolar	Bir önceki yılın aynı dönemine göre yıllık büyüme (%)	Çeyrekte çeyreğe yıllık büyüme (%)*	Gelişmiş Ülkelere Göre	Milyar dolar	Bir önceki yılın aynı dönemine göre yıllık büyüme (%)	Çeyrekte çeyreğe yıllık büyüme (%)*
Çin	151	14.4	5.2	ABD	185	7.6	3.8
Singapur	79	6.4	3.3	Almanya	119	2.3	-1.2
Hindistan	64	0.5	4.3	İrlanda	103	14.6	1
Suudi Arabistan	26	11.9	6.6	İngiltere	92	10.1	0.9
Brezilya	23	22.1	6.9	Fransa	80	0.7	-0.5

“Pandemi Sonrası Turizm Ekonomik Büyümenin İtici Gücü Olmaya Devam Ediyor”

Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD) tarafından yayımlanan “*Turizm Trendleri ve Politikaları*” raporu, ülkelerin turizm performanslarını ve politikalarını değerlendiriyor. OECD ülkelerinde turizmin Gayrisafı Yurt İçi Hasılaya (GSYH) doğrudan katkısı 2019 yılında ortalama %4,4 iken pandemi etkisiyle 2020 yılında %2,5'e düştü. 2022 yılında ise bu katkı %3,9 seviyesine yükseldi. Turizmdeki bu toparlanma Yunanistan, Portekiz, İsviçre ve Türkiye gibi sektörün dinamik olduğu ekonomik faaliyetler için itici güç olmaya devam etti.

2019 yılında Türkiye’de %4,4 olan turizm faaliyetlerinin GSYH’ye doğrudan katkısı pandemi etkisiyle 2020 yılında %1,7’ye geriledi. Bu oran 2022 yılında %4,6’ya yükselmesine rağmen pandemi öncesi ortalama katkı düzeyi olan %4,7’nin gerisinde kalmıştı. Ancak Euromonitor International’ın ‘*En İyi 100 Şehir Destinasyonu Endeksi 2023*’ adlı raporuna göre dünya genelinde en çok ziyaret edilen dört şehirden ikisinin (İstanbul ve Antalya) Türkiye’de yer alması turizm sektöründeki toparlanmanın 2023 yılında da hızlı bir şekilde devam ettiğine işaret ediyor.

OECD Ülkelerinde Turizm Faaliyetlerinin GSYH'ye Doğrudan Katkısı

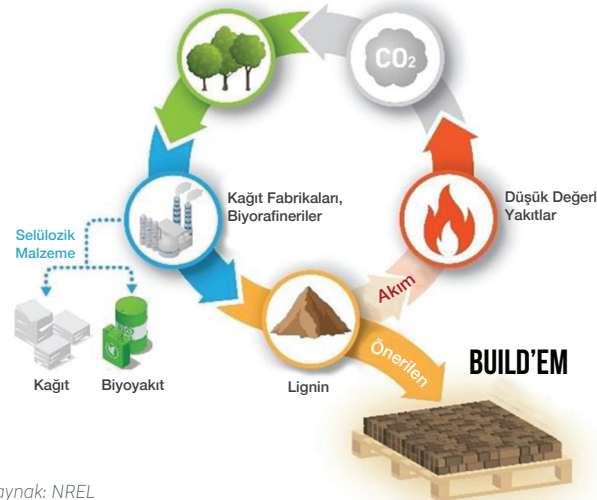
“Yeşil Beton ile Sürdürülebilir İnşaat Mümkün”

Küresel ısınmanın kendisini hissettirdiği bu dönemde, her sektörün çevresel sürdürülebilirlik kriterlerini karşılaması büyük önem taşıyor. İnşaat sektörünün küresel karbon salınımlarının önemli bir bölümünden sorumlu olduğu biliniyor. Özellikle beton üretimi sürecinde yüksek sıcaklıklarda işlenen malzemeler, küresel karbon emisyonlarının yaklaşık %7’sine denk gelebiliyor. Bu nedenle Ulusal Yenilenebilir Enerji Laboratuvarı (NREL) tarafından yürütülen BUILD-EM projesi, karbon-negatif beton üretimi konusunda önemli bir adım niteliği taşıyor.

Bu proje ile geleneksel çimento yerine lignin gibi biyokütleden elde edilen malzemelerin kullanılması hedefleniyor. Kâğıt ve selüloz üretimi sırasında ortaya çıkan bir biyomalzeme olan lignin genellikle düşük değerli yakıt olarak kullanılıyor. Dünya genelinde yıllık üretimi 100 milyon tona ulaşan lignin, doğada bol miktarda bulunan bir kaynak olarak değerlendiriliyor.

Karbon-negatif betonun, maliyet açısından geleneksel çimento ile rekabet edebilecek düzeyde olması ekonomik açıdan da avantaj sağlayabilir. Öte yandan bu yeni malzemenin geleneksel betona kıyasla %50-80 oranında daha az düşük emisyon ürettiği de biliniyor.

BUILD’EM Süreç Diyagramı

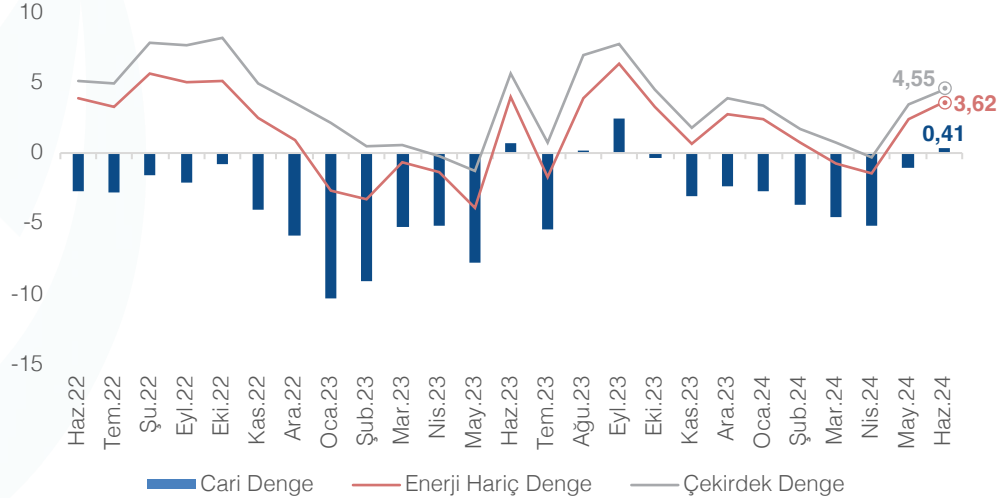

Kaynak: NREL

“Cari Denge 9 Ay Sonra Fazla Verdi”

Cari işlemler hesabı haziran ayında 407 milyon dolar fazla verdi. Enerji hariç cari işlemler hesabı 3,62 milyar dolar fazla verirken altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı 4,55 milyar dolar fazla kaydetti.

Cari Denge, Enerji Hariç Denge ve Çekirdek Denge (milyar dolar)

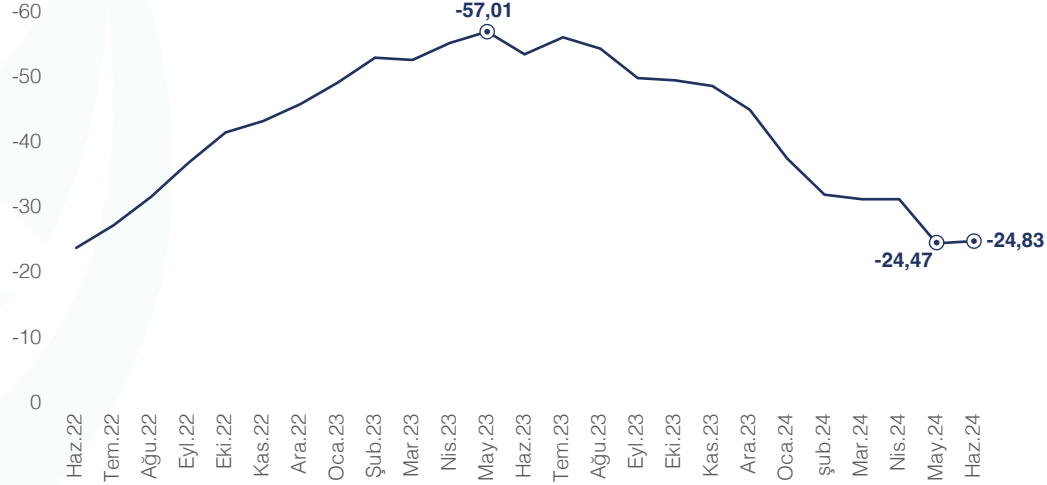

Kaynak: TCMB

“Yıllık Cari Açık 24,83 Milyar Dolar Oldu”

Yıllıklandırılmış cari açık bir önceki aya göre %1,5 artarken bir önceki yılın aynı ayına göre %53,6 oranında azalarak haziran ayında 24,83 milyar dolara geriledi.

Cari Denge, 12 Aylık Kümülatif (milyar dolar)

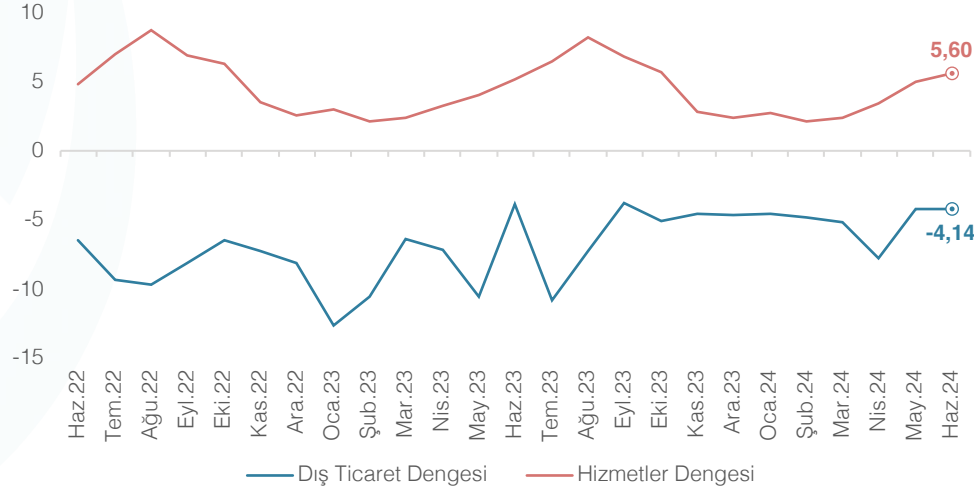
Kaynak: TCMB

“Dış Ticaret Açığı 4,14 Milyar Dolar Olarak Kaydedildi”

Haziran ayında bir önceki aya göre ihracat %20,3, ithalat %17,5 oranlarında azaldı. Bir önceki yılın aynı ayına göre ihracat %7,6 azalarak 18,68 milyar dolar olurken ithalat ise %5,2 oranında azalarak 22,82 milyar seviyesine geriledi. Böylece dış ticaret açığı 4,14 milyar dolar değerini aldı. Hizmetler dengesinde ise aylık net gelir bir önceki aya göre %12,7, bir önceki yılın aynı ayına göre %7,6 artarak 5,60 milyar dolar seviyesine ulaştı.

Dış Ticaret ve Hizmetler Dengeleri (milyar dolar)

“Rezervlerde 1.242 Milyon Dolar Artış”

Haziran ayında doğrudan yatırımlarda 447 milyon dolar, portföy yatırımlarında 591 milyon dolar net giriş kaydedilirken diğer yatırımlar kaleminde 972 milyon dolar azalma gerçekleşti. Böylece finans hesabında 66 milyon dolar artış oluştu. Resmi rezervlerde aylık 1.242 milyon dolar değerinde artış gerçekleşirken net hata noksan kaleminde 775 milyon dolar artış kaydedildi.

Ödemeler Dengesi 2023-2024 Yılları Karşılaştırması (milyon dolar)

	Aylık		6 Aylık		Yıllık	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023
A-Cari İşlemler Dengesi	407	768	-16.494	-36.670	-24.833	-53.577
a-Dış Ticaret Dengesi	-4.139	-3.839	-30.485	-50.982	-66.388	-99.643
İhracat	18.683	20.223	123.611	121.469	253.162	249.036
İthalat	22.822	24.062	154.096	172.451	319.550	348.679
b-Hizmetler	5.603	5.205	21.401	20.021	53.939	55.122
Birincil Gelir	-1.055	-788	-7.368	-5.986	-12.622	-9.677
İkincil Gelir	-2	190	-42	277	238	621
c-Diğer	-1.057	-598	-7.410	-5.709	-12.384	-9.056
B-Sermaye	-6	-13	-28	-85	-148	-106
C-Finans	-66	-3.486	-21.719	-18.512	-55.757	-49.295
a-Doğrudan Yatırımlar	-447	-132	-1.968	-2.253	-4.394	-6.380
b-Portföy Yatırımları	-591	-1.836	-12.208	1.111	-21.661	3.245
c-Diğer Yatırımlar	972	-1.518	-7.543	-17.370	-29.702	-46.160
Rezerv Varlıklar	1.242	11.200	-6.275	-26.533	18.231	-1.874
Net Hata Noksan	775	6.959	-11.472	-8.290	-12.545	2.514

*NOT: Finans hesabında negatif değerler giriş, pozitif değerler çıkış anlamına gelmektedir.

* Tablodaki değerler ödemeler dengesi analitik sunumundan elde edilmiştir.

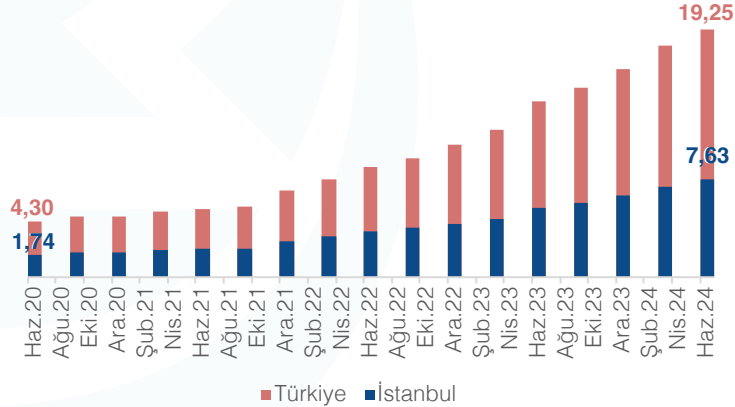
Kaynak: TCMB

“İstanbul’un Toplam Kredilerden Aldığı Pay %39,62 Oldu”

Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu (BDDK) tarafından açıklanan verilere göre 2024 Haziran ayında Türkiye genelinde kullanılan toplam kredi tutarı 19,25 trilyon Türk lirasına ulaştı. İlgili dönemde İstanbul’daki yerleşiklere kullanılan toplam kredi ise 2024 Mart dönemine göre yaklaşık %8 oranında artış göstererek 7,63 trilyon Türk lirası düzeyine çıktı.

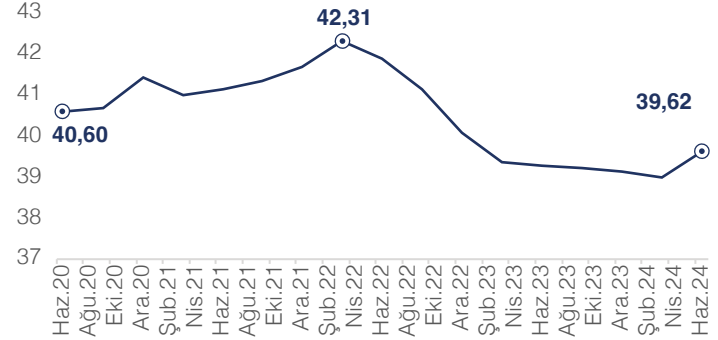
Haziran 2020’de İstanbul’un toplam kredilerden aldığı pay %40,6 seviyesinde iken bu oran Mart 2024 döneminde %38,97’ye kadar geriledi. Alınan kredi miktarındaki artışa bağlı olarak bu pay Haziran 2024 döneminde artarak tekrardan %40’lı seviyeye yakınsadı.

Krediler, Türkiye Geneli ve İstanbul (Trilyon TL)

Kaynak: BDDK

İstanbul’un Kredilerden Aldığı Pay (%)

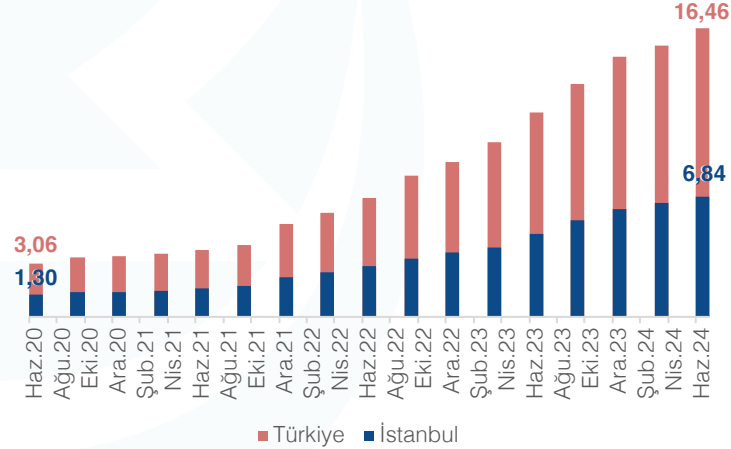
Kaynak: BDDK

“İstanbul’un Toplam Mevduattan Aldığı Pay %41,53 Oldu”

BDDK verilerine göre Haziran 2024 döneminde Türkiye genelinde toplam 16,46 trilyon Türk lirası mevduat bulunuyor. Bu mevduatın 6,83 trilyon Türk lirası İstanbul yerleşiklerine ait. Ankara’daki yerleşikler için ise 2,06 trilyon Türk lirası mevduat hesaplanıyor.

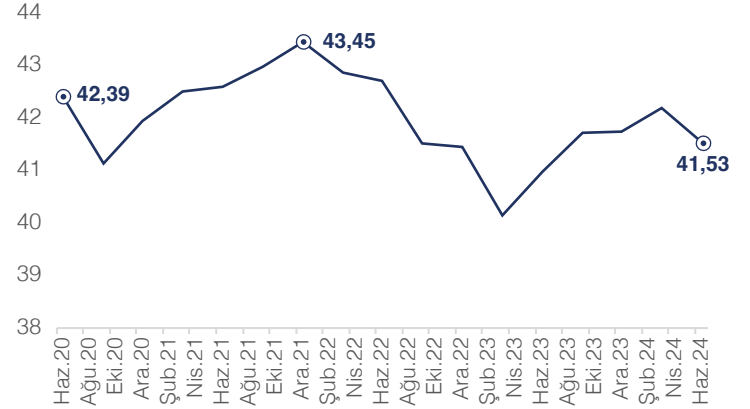
Mart 2024 döneminde İstanbul’daki yerleşiklerin toplam mevduattan aldığı pay %42,2 iken bu oran Haziran 2024 döneminde 0,67 puan azalış gösterdi ve %41,53’e geriledi.

Mevduatlar, Türkiye Geneli ve İstanbul (Trilyon TL)

Kaynak: BDDK

İstanbul’un Mevduatlardan Aldığı Pay (%)

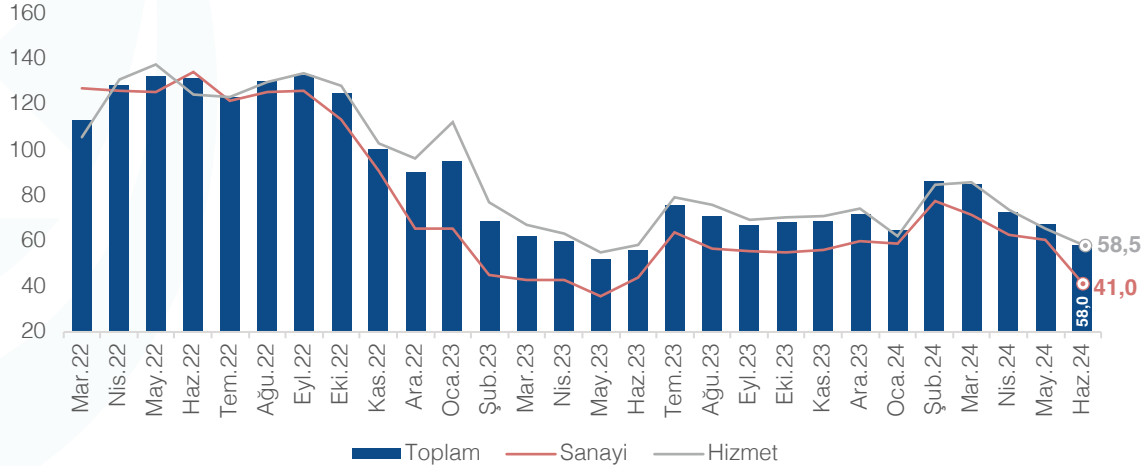

Kaynak: BDDK

“Toplam Ciroda %58 Artış”

Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörlerini kapsayan toplam ciro endeksi haziran ayında bir önceki aya kıyasla %1,8, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %58 oranında artış kaydetti. Sektörel bazda ciro endekslerine bakıldığında ise yıllık inşaat ciro endeksi %103,5, hizmet ciro endeksi %76,1, ticaret ciro endeksi %58,5 ve sanayi sektörü ciro endeksi %41 arttı.

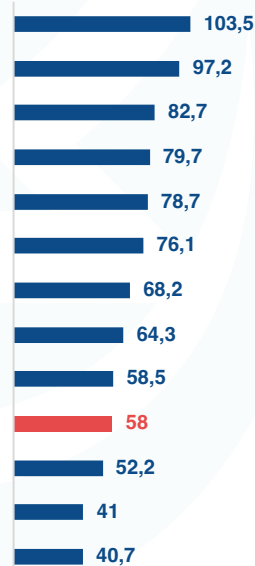
Ciro Endeksleri Yıllık Değişim Oranları (%), Haziran 2024

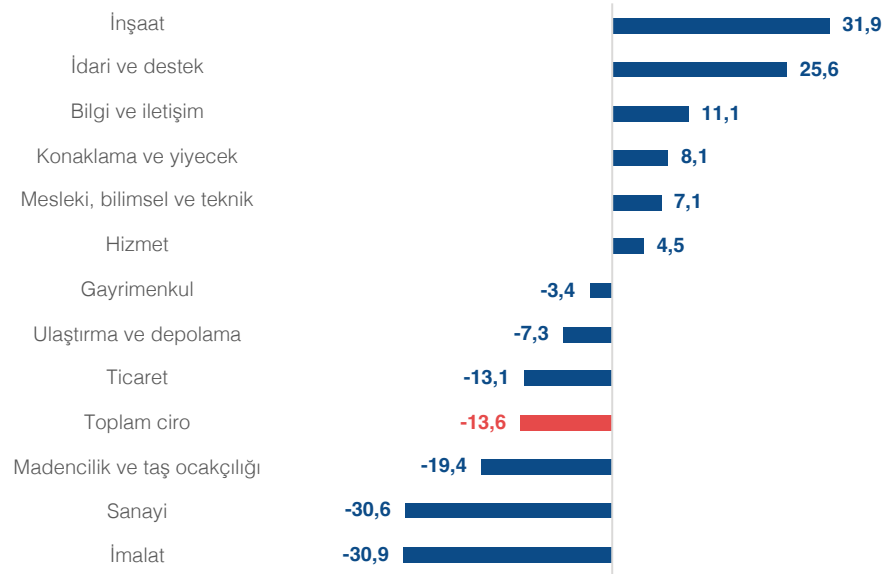
“İmalat ve Sanayi Enflasyonunun Gerisinde Kaldı”

Endeksin sektörel kırılımları incelendiğinde inşaat sektöründe %103,5 artış görüldü. Bu sektörü sırasıyla idari ve destek (%97,2) ve bilgi ve iletişim (%82,7) sektörleri takip etti. TÜFE'deki yıllık değişimin kullanılması ile enflasyondan arındırılan reel ciro endeksine göre ise imalat (-%30,9) ve sanayi (-%30,6) sektörleri başta olmak üzere birçok sektör yıllık ortalama artış enflasyonunun gerisinde kaldı.

Ciro Endeksleri Yıllık Değişim Oranları (%)

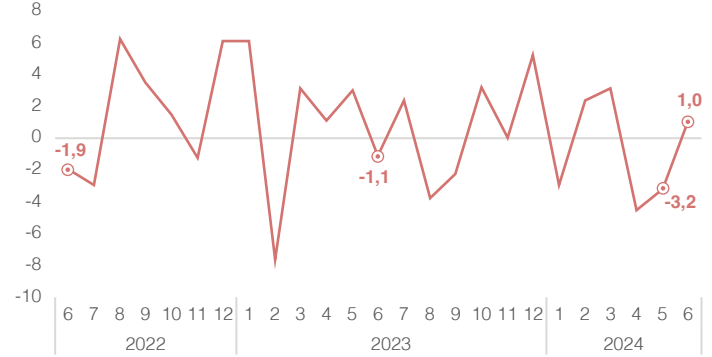
Reel ciro Endeksleri Yıllık Değişim Oranları (%)

“Ticaret Satış Hacminde Yıllık %1,1 Azalış”

Ticaret satış hacmi haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %1,1 oranında azaldı. Aynı ayda motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı için satış hacminde %12,5 azalış gerçekleşti. Toptan ticaret satış hacminde %2,5 azalış, perakende ticaret satış hacminde ise %8,6 artış kaydedildi.

Ticaret Satış Hacmi Yıllık ve Aylık Değişim Oranları (%), Haziran 2024

“Ticaret satış hacim endeksi, ticaret sektöründe faaliyet gösteren farklı tür ve büyüklükteki girişimlerin satış hacimlerini aylık olarak ölçüyor.”

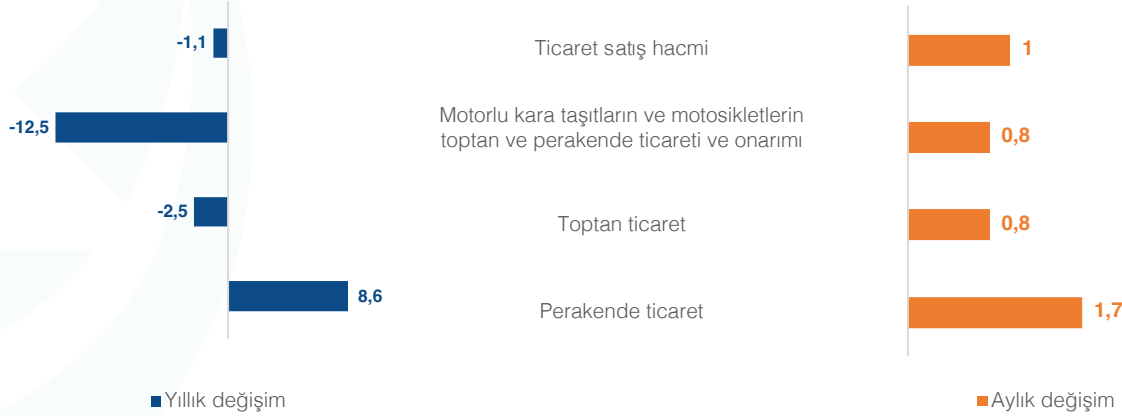
— Yıllık Değişim

— Aylık Değişim

“Endekste Aylık %1 Oranında Artış”

Ticaret satış hacmi haziran ayında bir önceki aya göre %1 oranında arttı. Alt detaylara bakıldığında, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı için satış hacminde %0,8 artış görüldü. Toptan ticaret satış hacminde %0,8, perakende ticaret satış hacminde ise %1,7 artış kaydedildi.

Ticaret Satış Hacmi Yıllık ve Aylık Değişim Oranları (%), Haziran 2024

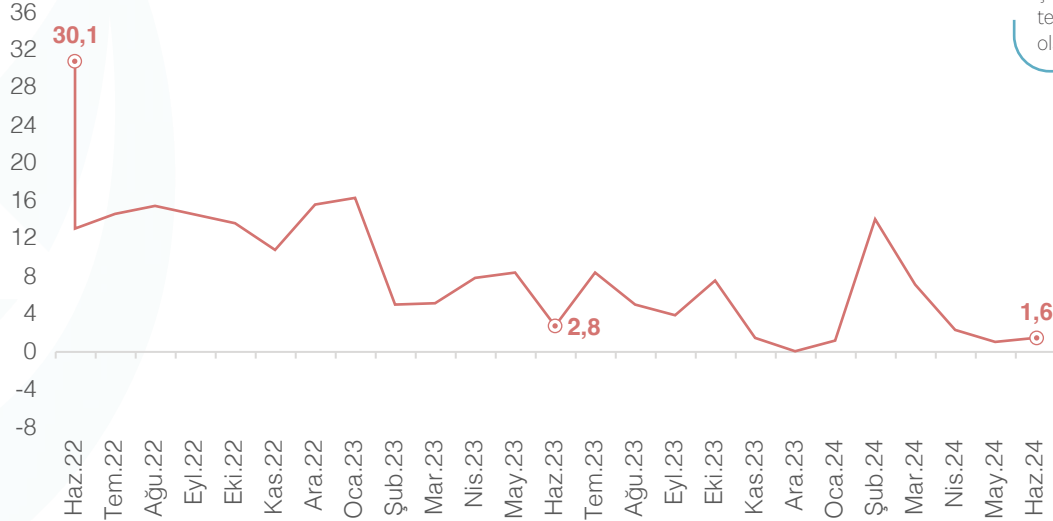
Kaynak: TÜİK

“Hizmet Üretim Endeksinde Aylık %1,1’lik Azalış”

Hizmet sektörü üretim faaliyetlerinin fiyat etkilerinden arındırılmış kısa dönemli hareketlerini ölçmek amacıyla oluşturulan Hizmet Üretim Endeksi, 2024 yılı haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %1,6 oranında artarken aylık bazda ise %1,1 oranında azalış gösterdi.

Hizmet Üretim Endeksi Yıllık Değişim Oranları (%)

Kaynak: TÜİK

“
Hizmet Üretim Endeksi; hizmet sektöründe belirli bir dönemde üretilen çıktı hacminin, aynı sektörde belirli bir temel yılda üretilen çıktı hacmine oranı olarak tanımlanmaktadır.
”

“Gayrimenkul Grubunda Aylık %4,2’lik Azalış”

Hizmet üretim endeksi faaliyet gruplarına göre yıllık bazda en büyük değişim %5,9’luk artışla bilgi ve iletişim grubunda görüldü. Mayıs ayında aylık bazda %6,5’lik artış yaşayan gayrimenkul grubu ise haziran ayında bir önceki aya göre %4,2’lik azalış ile en yüksek azalışın kaydedildiği faaliyet grubu oldu.

Hizmet Üretim Endeksi Aylık ve Yıllık Değişim Oranları (%), Haziran 2024

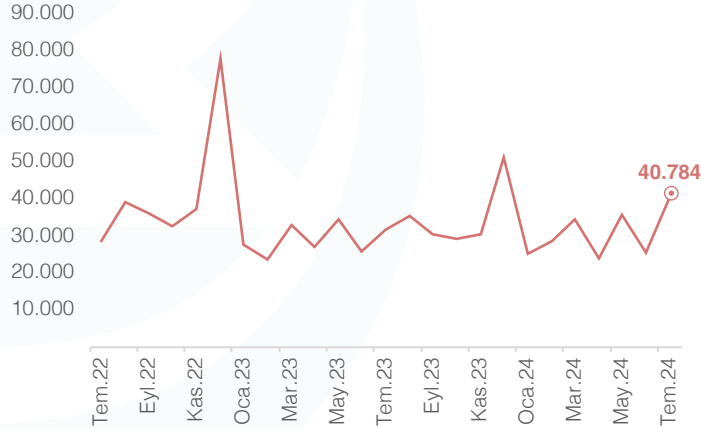

Kaynak: TÜİK

“Türkiye’de Temmuz Ayında 40 bin 784 İlk El Konut Satışı Gerçekleşti”

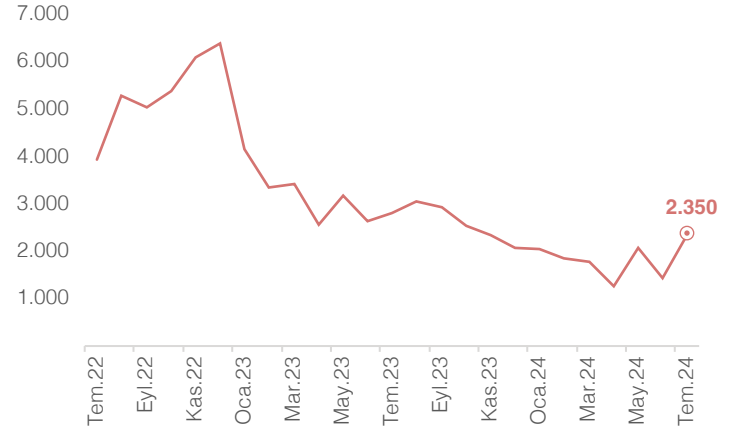
Türkiye genelinde temmuz ayında konut satış sayısı bir önceki aya göre %60,2, bir önceki yılın aynı ayına göre %16 artarak 127 bin 088 oldu. Gerçekleşen toplam satışların %9’u ipotekli satışlardan oluştu. İlk el satışlar ise bir önceki aya göre %60,4, bir önceki yılın aynı ayına göre %28,9 artarak 40 bin 784 oldu. Yabancılara yapılan konut satışları bir önceki aya göre %63,2 artış, bir önceki yılın aynı ayına göre %16,1 azalış ile 2.350 seviyesinde gerçekleşti. Toplam konut satışları içinde yabancılara yapılan konut satışının payı ise %1,8 olarak kaydedildi.

İlk El Satış Sayıları (Türkiye)

Kaynak: TÜİK

Yabancılara Yapılan Satışlar (Türkiye)

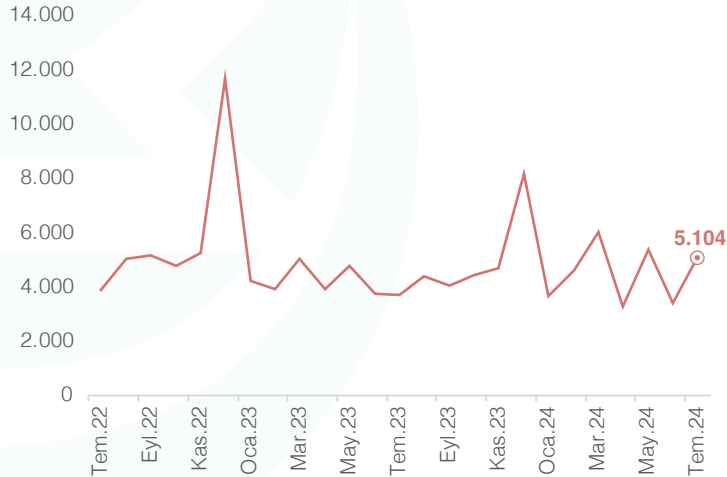

Kaynak: TÜİK

“İstanbul’da Temmuz ayında 5 bin 104 İlk El Konut Satışı Gerçekleşti”

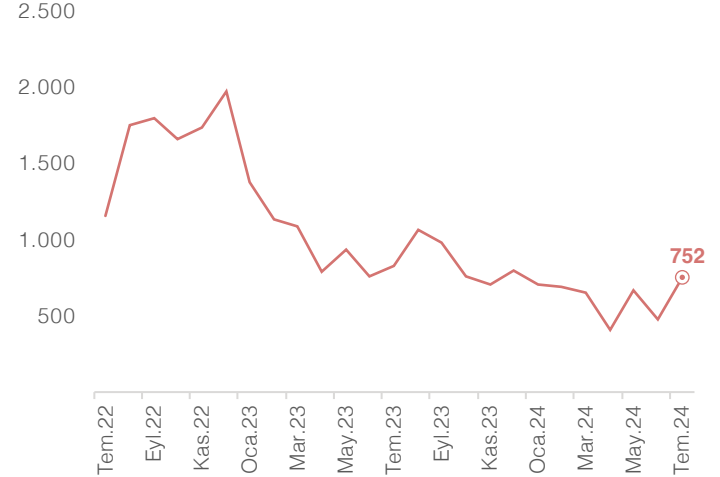
İstanbul özelinde temmuz ayında gerçekleşen toplam konut satış sayısı bir önceki aya göre %46,2, bir önceki yılın aynı ayına göre %21,1 artarak 19 bin 047 oldu. Gerçekleşen toplam satışların %11’i ipotekli satışlardan oluştu. İlk el satışlar ise bir önceki aya göre %50,1, bir önceki yılın aynı ayına göre %36,6 oranında artarak 5 bin 104 olarak kaydedildi. Yabancılar yapılan konut satış sayısında bir önceki aya göre %57,3 artış, bir önceki yılın aynı ayına göre %9,6 oranında azalış yaşandı. Yabancılar yapılan satışlar toplam satışların %3,9’unu oluşturdu.

İlk El Satış Sayıları (İstanbul)

Kaynak: TÜİK

Yabancılar Yapılan Satışlar (İstanbul)

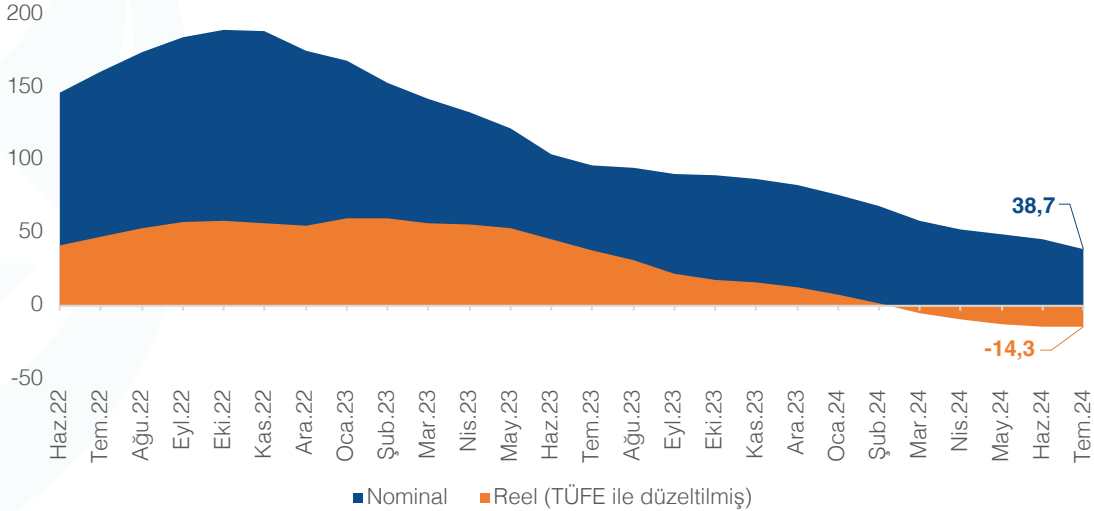

Kaynak: TÜİK

“Konut Fiyat Endeksinde Yıllık %38,7 Artış”

Konut fiyat endeksi (KFE), temmuz ayında bir önceki aya göre %0,9, bir önceki yılın aynı ayına göre nominal olarak %38,7 oranında artış gösterdi. TÜFE ile düzeltilmiş KFE'ye göre, reel olarak konut fiyatları bir önceki yılın aynı ayına göre %14,3 oranında azaldı. İstanbul, Ankara ve İzmir'in konut fiyatlarında ise yıllık nominal değişimler sırasıyla %26,8, %39,4 ve %37,2 oranlarında artış şeklinde gerçekleşti.

Konut Fiyat Endeksi Yıllık Değişim Oranları (%)

Kaynak: TCMB

“İşsizlik Oranında Yükseliş”

Hane halkı işgücü araştırması haziran ayı sonuçlarına göre 15 yaş ve üzeri bireylerde işsiz sayısı bir önceki aya göre 234 bin kişi artarak 3 milyon 305 bin kişi oldu. Buna bağlı olarak işsizlik oranı, 0,7 puanlık artışla son 11 ayın zirvesini görerek %9,2 seviyesine yükseldi.

Mevsim etkisinden arındırılmış istihdam oranı 0,6 puan düşüş kaydederek %49,3'e gerilerken işgücüne katılma oranı da aylık bazda 0,2 puan düşerek %54,4 seviyesinde gerçekleşti. 15-24 yaş grubunda işsizlik oranı bir önceki aya göre 1,7 puan artarak %17,6 oldu. Öte yandan mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış haftalık ortalama fiili çalışma süresi haziran ayında bir önceki aya göre 0,1 saat artarak 44 saate yükselmiş oldu.

Temel İşgücü Göstergeleri, 15+ Yaş, Haziran 2024

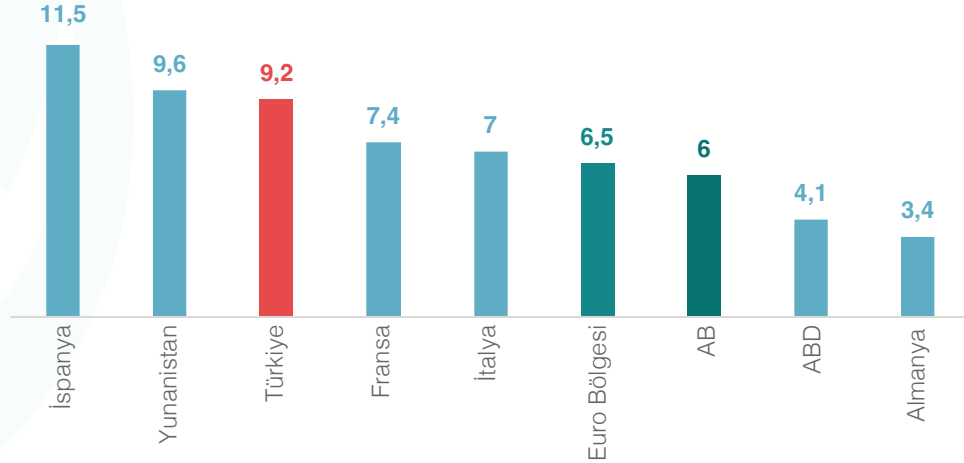
(Bin kişi)	Haziran	Bir Önceki Ay	Bir Önceki Aya Göre Fark
	Toplam		
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	65.906	65.870	36
İşgücü	35.827	35.934	-107
İstihdam	35.522	32.863	-341
İşsiz	3.305	3.071	234
İşgücüne dahil olmayanlar	30.080	29.936	144
%			
İşgücüne katılma oranı	54,5	54,6	-0,2
İstihdam oranı	49,3	49,9	-0,6
İşsizlik oranı	9,2	8,5	0,7
Genç nüfusta işsizlik oranı (15-24 yaş)	17,6	15,9	1,7

Geniş tanımlı işsizliği tanımlayan **âtil işgücü** oranı, haziran ayında **3,8 puan artış ile %29,2** seviyesine yükseldi.

“Euro Bölgesinde Hafif Yükseliş”

Haziran ayında mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı Euro bölgesinde bir önceki aya göre 0,1 puanlık artış ile %6,5'e yükselirken AB'de değişiklik göstermeyerek %6 oranında sabit kaldı. Eurostat'ın tahminine göre haziran ayında genç işsizlik oranı ise AB'de %14,4, Euro Bölgesi'nde ise %14,1 oldu.

Seçili Ülkelerde İşsizlik Oranı, Haziran 2024

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itosamkurumsal

www.itosam.org.tr